

SYLLABUS I LËNDËS “REVITALIZIMI I PYJEVE”

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jetës dhe Mjedisit
Titulli i lëndës:	Revitalizimi i pyjeve
Programi:	Shkencat e Pyjeve dhe Mjedisit
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	Viti i tretë , semestri i parë
Numri i orëve në javë:	3+2
Vlera në kredi – ECTS:	6
Koha / lokacioni:	Do shpallet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof.Asoc.Dr. Mirvjena Kellezi
Të dhënat kontaktuese:	mirvjena.kortoci@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	<p>Fusha e revitalizimit të ekosistemeve pyjore është një fushë ndërdisiplinore komplekse që po bëhet më e rëndësishme në një botë që varet nga sistemet e degraduara gjithnjë e më shumë për të mbështetur shoqëritë njerëzore në rritje. Ky kurs ka për qëllim të ofrojë informacion mbi pyjet dhe rëndësinë e tyre. Degradimi dhe shkaktarët e degradimit të pyjeve. Revitalizimi i pyjeve (Pse, ku, si të bëhet revitalizimi i pyjeve). Revitalizimi i funksioneve ekologjike. Revitalizimi i vlerave socio-ekonomike. Kthimi i peizazhit në gjendje të mëparme pylli. Revitalizimi i tipeve të ndryshme të pyjeve. Revitalizimi pas çrregullimeve (pas zjarreve, stuhive, menaxhimi i rrezikut nga llojet aliene invasive, kontrollimi i erozionit, rivendosja e pyllit në hapësirën (tokën) e braktisur). Respektimi i legjislacionit për pyjet.</p>
Qëllimi i lëndës:	<p>Qëllimi kryesor i kësaj lënde është që studentëve t'u ofrojë njohuri bazë për revitalizimin e pyjeve. Kjo parashihet të ndërlihet edhe me përvoja praktike në ekosisteme pyjore në hapësira të përzgjedhura pyjore të degraduara por edhe të ruajtura të Kosovës.</p>
Rezultatet e të nxënit:	<p>Pas përfundimit me sukses të këtij kursi studentët do të jenë në gjendje të:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Përcaktojë rëndësinë e revitalizimit të pyjeve.2. Përkufizojnë dhe shpjegojnë degradimin në pyje3. Të parashikojnë ku, si dhe pse të bëhet revitalizimi i pyjeve4. Të zberthejnë revitalizimin e funksioneve ekologjike dhe revitalizimin e vlerave socio-ekonomike5. Të propozojnë masat e duhura në revitalizimin pas çrregullimeve në pyje dhe njohuritë e fituara t'i zhvillojnë në teori dhe në praktikë.

Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	3	15	45
Ushtrime teorike/laboratorike	2	15	30
Punë praktike	-	-	-
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15	15
Ushtrime në terren	1	15	15
Kollokfiume, seminare	2	-	2
Detyra të shtëpisë	-	-	-
Koha e studimit vetanëk të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	1	15	15
Përgatitja përfundimtare për provim	1	15	15
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuis, provim final)	2	5	10
Projektet, prezantimet, etj	3	-	3
Totali			150 orë (6 ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata, diskutime, ushtrime laboratorike, ushtrime-ekspedita hulumtuese në natyrë, konsultime, projekte të pavarura, detyra shtëpie, kollokuiume, seminare, provime.		
Metodologjia e vlerësimit:	Vlerësimi i parë: 10%, Vlerësimi i dytë: 10%, Seminaret ose angazhime tjera: 10%, Provimi final: 70%, Total: 100%.		
Literatura			
Literatura primare:	Elliott, S. D., D. Blakesley and K. Hardwick (2013): Restoring Tropical Forests: a practical guide. Royal Botanic Gardens, Kew; 344 pp. Mansourian, S., Vallauri, D., Dudley, N.. (2005): Forest restoration in Landscapes-Beyond planting trees. Springer. Printed in USA. Springeronline.com. 437 p.		
Literatura shitesë:	Lamb, D., Gilmour, D. (2003): Rehabilitation and Restoration of Degraded forests. IUCN. Gland, Switzerland and Cambridge, UK and WWF, Gland, Switzerland. x+110 pp.		

Plani i dizajnuar i mësimi:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Hyrje. Pyjet dhe rëndësia e tyre. C'është revitalizimi. Perkufizime (specie invasive,	Praktike mbi pyjet dhe rëndësine e tyre. Konceptin e revitalizimit dhe

	fragmentimi dhe parcelizimi, ruajtja e diversitetit të habitatit, pyllëzimi, ripyllëzimi, ekspansioni i pyjeve, shpyllëzimi, degradimi i pyjeve, suksesioni, klimaksi, erozioni, terren i abandonuar, terren marxhinal).	konceptet e tjera të marra gjatë leksioneve.
<i>Java e dytë:</i>	Hyrje. Pyjet dhe rëndësia e tyre. C'është revitalizimi. Perkufizime (specie invasive, fragmentimi dhe parcelizimi, ruajtja e diversitetit të habitatit, pyllëzimi, ripyllëzimi, ekspansioni i pyjeve, shpyllëzimi, degradimi i pyjeve, suksesioni, klimaksi, erozioni, terren i abandonuar, terren marxhinal). C'është degradimi? Shpyllëzimi. Matja e degradimit.	Praktike mbi degradimin, shpyllëzimin dhe matjen e degradimit apo edhe treguesve të ndryshëm që të bëjnë të mendosh se një pyll është i degraduar.
<i>Java e tretë:</i>	C'është degradimi? Shpyllëzimi. Matja e degradimit.	Praktike mbi degradimin, shpyllëzimin dhe matjen e degradimit apo edhe treguesve të ndryshëm që të bëjnë të mendosh se një pyll është i degraduar.
<i>Java e katërt:</i>	Adresimi i degradimit. Aspekte biofizike të degradimit. Aspekte të mirëqenies njerzore. Aspekte ekologjike. Arsye socio-ekonomike.	Praktike mbi derhyrjet në sipërfaqe me të vogla ose me të mëdha. Ekosistemet që mund të rigjenerohen vetvetiu ose jo si dhe krijimi i kushteve për ndodhjen e suksesionit. Sqarimi i termave “restaurim”, “rehabilitim” dhe “rekuperim”. Vendim-marrja e komunitetit në çështjet e revitalizimit.
<i>Java e pestë:</i>	Kur dhe ku duhet të nderhyjme? Faktoret ekologjike. Faktoret socio-ekonomike.	Praktike mbi momentet e duhura kur dhe si duhet të nderhyjme? Njohja me situatën para-ekzistuese dhe situatën aktuale. Faktoret ekologjike

		si stabilizimi i lumenjve apo erozionit. Faktoret socio-ekonomike si zgjedhja e siperfaqeve me te pershtatshme per nderhyrje ne baze te financave qe kemi ne dispozicion.
<i>Java e gjashtë:</i>	<p>Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Zgjedhja e drureve. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjelleje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjelleje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monoculture. Plantacionet monoculture dhe brezat mbrojtjes. Plantacionet me lloje te perziera. Inkuraimi i nenpyllit. Sa specie duhet te mbjellim? Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>	Praktike mbi momentet e duhura kur dhe si duhet te nderhyjme? Njohja me situaten para-ekzistuese dhe situaten aktuale. Faktoret ekologjike si stabilizimi i lumenjve apo erozionit. Faktoret socio-ekonomike si zgjedhja e siperfaqeve me te pershtatshme per nderhyrje ne baze te financave qe kemi ne dispozicion.
<i>Java e shtatë:</i>	<p>Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Zgjedhja e drureve. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjelleje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjelleje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas</p>	Keshilla praktike per mbjelljen e drureve. Elementet e duhur për te mbajtur nje restaurim të shëndetshëm. Restaurimi pasiv qe arrihet thjesht duke mbrojtur vendin nga shqetësimet e mëtejshme dhe duke lejuar kolonizimin natyror. Menyra te ndryshme te nderhyrjeve njerzore per te ndihmuar restaurimin. Subvencionet per mbjelljen e drureve.

	<p>minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monokulture. Plantacionet monokulture dhe brezat mbrojtjes. Plantacionet me lloje te perziera. Inkuraimi i nenpyllit. Sa specie duhet te mbjellim? Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>	
<i>Java e tetë:</i>	<p>Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Zgjedhja e drureve. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjelleje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjelleje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monokulture. Plantacionet monokulture dhe brezat mbrojtjes. Plantacionet me lloje te perziera. Inkuraimi i nenpyllit. Sa specie duhet te mbjellim? Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>	<p>Keshilla praktike per mbjelljen e drureve. Elementet e duhur për te mbajtur nje restaurim të shëndetshëm. Restaurimi pasiv qe arrihet thjesht duke mbrojtur vendin nga shqetësimet e mëtejshme dhe duke lejuar kolonizimin natyror. Menyra te ndryshme te nderhyrjeve njerzore per te ndihmuar restaurimin. Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>
<i>Java e nëntë:</i>	<p>Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Zgjedhja e drureve. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do</p>	<p>Keshilla praktike per mbjelljen e drureve. Elementet e duhur për te mbajtur nje restaurim të shëndetshëm. Restaurimi pasiv qe</p>

	<p>te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjelleje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjelleje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monokulture. Plantacionet monokulture dhe brezat mbrojtjes. Plantacionet me lloje te perziera. Inkuraimi i nenpyllit. Sa specie duhet te mbjellim? Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>	<p>arrihet thjesht duke mbrojtur vendin nga shqetësimet e mëtejshme dhe duke lejuar kolonizimin natyror. Menyra te ndryshme te nderhyrjeve njerzore per te ndihmuar restaurimin. Subvencionet per mbjelljen e drureve.</p>
<p><i>Java e dhjetë:</i></p>	<p>Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Zgjedhja e drureve. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjelleje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjelleje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monokulture.</p>	<p>Shembuj dhe demostrime konkrete te rasteve te ndryshme te revitalizimit si pas zjarreve, pas stuhive te fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve ne terrenet e abandonuara.</p>

	Plantacionet monokulture dhe brezat mbrojtës. Plantacionet me lloje të perziera. Inkurimi i nënpyllit. Sa specie duhet të mbjellim? Subvencionet për mbjelljen e druveve.	
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.	Shembuj dhe demonstrime konkrete të rasteve të ndryshme të revitalizimit si pas zjarreve, pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.	Detyrë kontrolli mbi revitalizimin e pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.	Detyrë kursi mbi revitalizimin e një sipërfaqeje pyjore në një zonë në afërsi të zonës së banimit të secilit prej studenteve duke evidentuar shkaqet e degradimit, shkallën e degradimit dhe menyrat e rehabilitimit.
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.	Detyrë kursi mbi revitalizimin e një sipërfaqeje pyjore në një zonë në afërsi të zonës së banimit të secilit prej studenteve duke evidentuar shkaqet e degradimit, shkallën e degradimit dhe menyrat e rehabilitimit.
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive të fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve në terrenet e abandonuara.	Detyrë kursi mbi revitalizimin e një sipërfaqeje pyjore në një zonë në afërsi të zonës së banimit të secilit prej studenteve duke evidentuar shkaqet e degradimit, shkallën e degradimit dhe menyrat e rehabilitimit.

Politikat akademike dhe kodi i sjelljes

Studentët janë të obliguar në vijimin e rregullt në ligjërata, marrin pjesë në vizita studimore në terren (ekskursion). Shkyçja e telefonave celularë, hyrja me kohë në sallën e mësimit dhe mbajtja e qetësisë në mësim po ashtu janë obligative.